

Adroddiad i'r	Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio
Dyddiad y cyfarfod	30 Ebrill 2025
Aelod Arweiniol / Swyddog	Bob Chowdhury – Prif Archwilydd Mewnol
Awdur yr adroddiad	Bob Chowdhury – Prif Archwilydd Mewnol
Teitl	Y wybodaeth ddiweddaraf gan Archwilio Mewnol

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

- 1.1. Mae'r adroddiad hwn yn rhoi diweddariad i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar gynnydd diweddarafr Archwilio Mewnol o ran darpariaeth gwasanaeth, darparu sicrwydd, adolygiadau a gwblhawyd, perfformiad ac effeithiolrwydd wrth ysgogi gwelliant.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

- 2.1. Darparu gwybodaeth am y gwaith a wnaed gan yr Adain Archwilio Mewnol ers cyfarfod diwethaf y Pwyllgor. Mae'n galluogi'r Pwyllgor i fonitro perfformiad a chynnydd yr Adain Archwilio Mewnol yn ogystal â darparu crynodeb o adroddiadau Archwilio Mewnol er mwyn i'r Pwyllgor gael sicrwydd ar wasanaethau eraill y Cyngor a meysydd corfforaethol. Mae hyn yn galluogi'r Pwyllgor i gyflawni ei gyfrifoldebau yn unol â'r Cylch Gorchwyl. Bydd cyflawni'r cynllun archwilio yn cynorthwyo'r Pwyllgor i gael sicrwydd bod y Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn adlewyrchu amodau'r Cyngor yn briodol.

3. Beth yw'r Argymhellion?

- 3.1. Bod y Pwyllgor yn ystyried cynnwys yr adroddiad ac yn asesu cynnydd a pherfformiad Adain Archwilio Mewnol.
- 3.2. Bod y Pwyllgor yn penderfynu a oes arno angen sicrwydd pellach ynglŷn ag unrhyw un o'r meysydd a archwiliwyd i olrhain cynnydd y cynlluniau gweithredu gwelliant.

4. Manylion yr adroddiad

- 4.1. Mae Atodiad 1 yn darparu diweddariad ar y gwaith archwilio mewnol a wnaed ers yr adroddiad diweddar diwethaf i'r Pwyllgor ym mis Ionawr 2025.
- 4.2. Ers y diweddariad diwethaf i'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ym mis Ionawr, cwblhawyd 10 adroddiad archwilio mewnol – mae chwech wedi cael sgôr sicrwydd uchel a phedwar wedi cael sgôr sicrwydd canolig.
- 4.3. Mae'r flwyddyn hon wedi bod yn un heriol i'r tîm Archwilio Mewnol oherwydd nifer o ffactorau y tu hwnt i'w rheolaeth, yn cynnwys:
 - Chwe cwyn rhannu pryderon hyd yma ac ar ôl trafodaethau cychwynnol gyda'r Cyfarwyddwr Corfforaethol – Llywodraethu a Busnes mae Archwilio Mewnol wedi cynnal pum ymchwiliad, gyda'r gwasanaeth dan sylw yn cynnal yr ymchwiliad arall
 - Tri aelod o'r tîm yn gwirfoddoli i gefnogi'r Gwasanaeth Prifffyrdd ac Amgylcheddol i gyflwyno'r gwasanaeth gwastraff newydd
 - Nifer anarferol uchel o absenoldebau oherwydd salwch rhwng 1 Ebrill a 31 Mawrth 2025, sy'n dod i gyfanswm o 219 o ddiwrnodau
 - Un Uwch Archwilydd Llwybr Gyrfa wedi ymddeol ar 25 Tachwedd 2024, sydd wedi effeithio ar y cynllun oherwydd bod gennym ni rŵan un archwilydd yn llai
- 4.4. Mae'r tabl isod yn amlinellu'r gwaith mae'r tîm wedi'i gwblhau neu wedi'i gwblhau'n rhannol yn ystod blwyddyn ariannol 2024/2025, yn ogystal â'r cynnydd sydd wedi'i wneud yn erbyn y cynllun.

Cynllun Archwilio Mewnol – Blwyddyn	Naratif	Nifer yr Adolygiadau	Canran
2023/2024	Adolygiadau a ddechreuwyd yn 2023/24 ond a gwblhawyd yn 2024/25	6	Amherthnasol
2024/2025	Cwblhawyd yn ystod y flwyddyn	24	37%
2024/2025	Cam drafft	3	4.5%
2024/2025	Cam gwaith maes	9	13.5%
2024/2025	Wedi'u cwmpasu	7	10.5%
2024/2025	Wedi'u gohirio	9	13.5%
2024/2025	Heb ddechrau	14	21%

4.5. Mae Archwilio Mewnol yn monitro perfformiad i fynd i'r afael â chamau sy'n deillio o adolygiadau archwilio. Cyfrifoldeb y rheolwyr yw mynd i'r afael â'r camau hyn a chofnodi'r cynnydd ar y system rheoli perfformiad (Verto). Mae Archwilio Mewnol yn parhau i gynnal archwiliadau 'dilynol' ac yn adrodd ar gynnydd gan gyflwyno cynlluniau gweithredu sy'n deillio o archwiliadau sicrwydd isel er mwyn sicrhau bod gwelliannau angenrheidiol yn cael eu gwneud.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

5.1. Nid oes angen gwneud penderfyniad ynglŷn â'r adroddiad hwn. Nid oes cyfraniad uniongyrchol at y Blaenoriaethau Corfforaethol, ond bydd rhai prosiectau yn y Cynllun Archwilio yn adolygu meysydd Blaenoriaeth Corfforaethol ac yn darparu sicrwydd ar eu darpariaeth.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

6.1. Amherthnasol – nid oes penderfyniad na chostau yn gysylltiedig â'r adroddiad hwn.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

7.1. Amherthnasol – nid oes angen penderfyniad na chynnig ar gyfer newid mewn perthynas â'r adroddiad hwn.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

8.1. Amherthnasol.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1. Ni cheir goblygiadau ariannol o ganlyniad i'r adroddiad hwn.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1. Os na chwblheir gwaith archwilio digonol yn ystod y flwyddyn, mae risg na fydd y Prif Archwilydd Mewnol yn gallu tynnu ar sicrwydd digonol i gyflwyno barn flynyddol gyflawn yn unol â Safonau Archwilio Mewnol y Sector Cyhoeddus. Caiff archwiliadau eu blaenoriaethu i roi sylw i lywodraethu, rheoli risg a rheolaethau mewnol a bydd y cwrdd ar gyfer yr archwiliadau hyn yn canolbwyntio ar risgiau allweddol.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

11.1. Amherthnasol – nid oes angen gwneud penderfyniad mewn perthynas â'r adroddiad hwn.